

AZ ÖNÁLLÓ IRODALOM KIALAKULÁSA ÉS JELLEGE

A folyóiratok

Mint már említettem, kezdetben minden irodalmi anyagot az Adventista Egyház neve alatt jelentettek meg, természetesen kettős célzattal. Ha lehet, akkor ezzel a lépéssel is biztosítani kívánták, hogy az Egyház jogfolytonossága az elszakadás után is az övéké legyen. Ugyanakkor, csak az Egyház neve alatt kiadott iratok által tudtak a bizalmába kerülni azoknak, akiket szerettek volna elérni és megnyerni úgy a gyülekezet tagjai közül, mint az Egyházzal szimpatizáló rétegből.

Az első önálló irodalom az **„Igazság Őrállója”** című folyóirat volt itt Magyarországon, amely 1917 januárjában jelent meg. Rendeltesége szerint az 1917. év első negyedének szombatiskoláját közölte. Ettől kezdve rendszeresen jelent meg ez a negyedévi tanulmányokat közlő folyóirat. Ezekkel a leckékkel kapcsolatban írt cikket Huenergardt testvér az **„Evangéliumi Munkásban”**, aki a Reformmozgalom által kiadott folyóirattal kapcsolatos kritikájában a következőket emeli ki.

„Az irat legtöbb része a már tőlünk kiadott cikkek és szombatiskolai leckéink töredékéből áll, hozzá fűzve, vagyis jobban mondva összevegyítve a füzet kiadóinak a megjegyzéseivel és észrevételeivel, nem is említve a teljesen új nézeteiket is. Így természetes, hogy sokszor az eredeti gondolat elvész, és az értelem alig-alig ismerhető fel, amely azután félreértésre ad okot.” (Evangéliumi munkás 1917. / X. évfolyam, 1. szám 13. old.)

Az **„Igazság Őrállója”** negyedik negyedévi anyaga azonban már nyomtatási akadályok miatt nem közölte a szombatiskolai tanulmányokat. A 16 oldalas anyag helyett ekkor csak egy 8

oldalal lap jelent meg, amelyben két cikket közöltek. Az első „A megrostálás” cím alatt a rostálás című fejezetet közölte a bizonyágtételekből, a másik pedig „Az egészségügyi reform iránti hűségünk” témájával foglalkozott. Az utolsó oldalon viszont egy felhívást is közzé tettek.

„Szeretett testvéreink figyelmébe

1. Mivel **az ‘Igazság Őrállója’ nyomtatási munkája körül akadályok merültek fel**, ezért a mostani számunkban a bibliai tanulmányunkat nem közölhattük. De mielőbb, egy újabb számban a teljes tizenhárom lecke meg fog az Úr segítségével jelenni. - A leckék Illés üzenetéről és az utolsó napokról szólnak.” (Az Igazság Őrállója 1917. / 4. szám, 8. old.)

Úgy látszik, hogy az itt közölt hír nagyon komoly volt, mert a következő két évben csak egy-egy negyedév leckéjét adták ki. Bár ezek a leckék lényegesen bővebb magyarázattal voltak ellátva. Érzékelhető ez a különbség abból is, hogy amíg korábban 16 oldalon jelent meg egy negyedév leckéje, addig 1918-ban már 43 oldalon, 1919-ben pedig 62 oldalt tett ki. A változás hátterében húzódó okok egy újabb információ közlésére kényszerítik a Mozgalom vezetőit. Ezért az 1919-es év tanulmányának elején a következő hirdetést tették közzé a megváltozott helyzettel kapcsolatban.

„Szíves figyelembe!

Miután zarándok utunknak végéhez érkeztünk, leckéink Izrael elhívásával, illetve a választott népnek Egyiptomból Kánaánba való zarándoklásával foglalkozik, mely viszontagságos, de tanulságokban rendkívül gazdag történet. Isten szavai szerint a mi napjaink nagyszerű előképe, mert; *‘Mindezek pedig példaként estek rajtuk; megírtattak pedig a mi tanulságunkra, akikhez az időknek vége elérkezett’,* (1Kor. 10,11.) tehát a mi életünket, helyzetünket és körülményeinket e nagy szempontból értsük meg. Ez okból a leckék, mint terjedelmes voltukból

látható, nem azt a célt szolgálják, hogy egyet egy alkalommal vegyünk át, hanem egy könyvet ad kezünkbe, mely tartalmazza részünkre mindazt, ami utolsó előhaladásunkra nézve szükséges és fontos, hogy az utolsó megpróbáltatásra, mely a leckéinkben kifejezve még reánk vár, előkészítsen bennünket, hogy a próbát biztosan kiállva, a Jordánon száraz lábbal kelhessünk át. És mivel nem tudhatjuk, adhatunk-e ki következő füzetet, a leckéket úgy kezeljük, mint amelyeket az előbbi 6. számmal együtt folytonosan szemünk előtt tartva és belemélyedve tanulmányozva, hivatva vannak bennünket a valóságos Kánaánba bevezetni.” (Az Igazság Órállója 1919. / 7. szám, 2. old.)

Ez a hír egyrészt azt jelentette, hogy súlyos gondok voltak a szombatiskolai tanulmányok kiadása körül, hiszen egy évre kellett a tagoknak beosztani 13 leckét, és már a második éve. Másrészt viszont azt is megfigyelhetjük ebben a tájékoztatóban, hogy ekkor még erőteljesen ott van a Mozgalom gondolkodásában az, hogy ez a háború a hatodik csapásba torkollik bele, aminek végén Jézus eljön, népét pedig elviszi a mennyei Kánaánba. Ezért kezdik úgy a közlésüket; **„miután zárándok utunk végéhez érkeztünk”**.

1920 elején a IV. évfolyam 1. száma már újra egy nyolc oldalas lapként jelent meg, ez azonban teljes terjedelmében az Adventista Egyház ellen irányuló kiadvány volt. Bizonyos összefüggéseket találhatunk abban, hogy ez az első anyag, amit már a megkülönböztetett nevük alatt adtak ki, - amire viszont a világi hatóság ítélete kényszerítette őket – teljes egészében az Adventista Egyház ellen irányult. A füzet egyetlen cikkének a címe: **„Egy hangos kiáltás az adventi néphez”**. A kényszer hatására tehát lehullt a lepel, ezután már csak nyílt lapokkal lehetett játszani, – de ki is mutatták azonnal a valódi szándékukat és farkasfogukat. Miközben ugyanebben az évben Friedensauban egységkereső tárgyalásra készültek, ugyanakkor a legkeményebb támadást intézték az Egyház ellen a sajtójuk által. Ebből is lehet

látni, hogy milyen kétszínű szándék vezette őket ezen a tárgyaláson.

Bár az ekkor megjelenő első számban még azt írták, hogy a **„megjelenését egyelőre még nem kötjük időhöz”**, ennek ellenére mégis megjelent rendszeresen minden negyedévben, de csak egy nyolc lapos füzetként, amelyben három leckét közöltek, és az elején egy cikket.

1921-ben kissé javult a helyzet. Ettől kezdve szinte havilapként jelent meg a nyolc oldalas **„Bibliai Igazság Órállója”**, a három szombatiskolai tanulmánnyal. A következő évben, azaz 1922-ben megint hatalmas előrelépés történt, amit a következő jelentésből ismerhetünk meg.

„Szeretett testvéreink figyelmébe!

Az 1922. év kezdetével a Biblia tanulmányozására készült leckéket külön füzetben jelentetjük meg **‘Szombati Órálló’** cím alatt, és a rendes **‘Bibliai Igazság Órállója’**-t leckék nélkül adjuk ki, csak nagyobb alakban. Ezen két lapot szívből ajánljuk tanulmányozásra az összes kedves testvéreinknek, barátokozóinknak és a komoly biblia-kutatóknak. Ami tartalmukat illeti, csak a jelenvaló igazságot, az idő jeleit és a prófécia magyarázatát tartalmazzák az Isten gyermekeinek felébresztésére és előkészítésére nézve, és a jellem átalakítása céljából.” (Szombati Órálló 1922. / 1. szám, 16. old.)

Ettől az időtől kezdve a szombatiskolai leckéket a „Szombati Órálló” cím alatt egy 16 oldalas füzetben jelentették meg rendszeresen negyedévenként. 1922-ben jutottak el tehát oda, hogy már minden szombaton biztosítva volt egy új lecke a tagoknak, illetve a gyülekezeteknek. E folyamat 1929 végéig tartott, mivel az 1929. 4. számmal megszűnt a „Szombati Órálló”, és ettől kezdve felváltotta a **„Szombatiskolai Leckék”** címmel megjelenő füzet. A „Bibliai Igazság Órállója” viszont missziós lappá minősült át. Bár 1925-ben átmeneti jelleggel újra ebben közölték a leckéket.

Az előbb említett lapokon kívül a Mozgalom próbálkozott még különböző folyóiratok kiadásával. Ezek a kísérletek azonban általában eredménytelenek voltak. Ilyen kísérletként említhetjük meg a **„Misszió Hírnök”**-öt, amely kezdetben csak egyedi kiadásokban kerül a nyilvánosság elé, 1929-ben azonban megpróbálták rendszeressé tenni, de nem tudták tartósan megjelentetni. Egyébként ez a „Misszió Hírnök” kizárólag az Adventista Egyház elleni "misszióra" készített anyagként jelent meg. Valószínűleg éppen ez volt az oka annak, hogy nem tudott hosszú távon megmaradni.

Missziós irodalom

Az igazi missziót szolgáló lapok között első helyen a **„Bibliai Igazságok Őrállója”**-t említhetjük, amely 1922-től indult el a szolgálat útjára. A Mozgalom történelme folyamán azonban új lapok és új kísérletek is indultak, de általában nem tartós eredménnyel. Így említhetjük meg a **„Misszió Őrálló”** vagy az **„Igazság Hírnöke”** című lapokat. A korabeli körülményekhez viszonyítva ezek a lapok szép külsővel és viszonylag jó tartalommal jelentek meg. Nagy kár, hogy pont ezek a lapok nem voltak időtállóak a Reformmozgalom életében.

Itt szeretnék megemlékezni az első missziós füzetéről, amit 1917-ben vagy 18-ban adtak ki, **„Az utolsó kegyelem-üzenet egy leomló világhoz”** címmel. Egy kisméretű nyolc oldalas kis füzetecskéről van szó, amelynek tartalma viszont rendkívül tömény. Úgy tűnik, mintha a kiadók egyszerre szerettek volna elmondani benne mindent az olvasók számára. A rossz missziós irat mintájaként lehetne használni annak bemutatására, hogy milyen az, amikor nem azt tekinti célnak a kiadó, hogy az olvasó is megértse, amit közölni szeretnének vele, hanem csak azt, hogy minél többet mondjon el neki, ha már egyszer sikerült a kezébe juttatni a kiadványukat.

Ennek a kis füzetecskének a kinyomtatásához a békéscsabai testvérek biztosították az anyagi fedezetet. Ezek a testvérek még az Adventista Egyház tagjai voltak, de már mindenben a Reformmozgalom támogatták. "Ennek a kis füzetnek a terjesztésével indult meg a könyvevangélista munka a Reformmozgalomban úgy Magyarországon, mint Erdélyben" (Interjú: Id. Pogány Lajosnak és feleségének visszaemlékezése a Reformmozgalom kialakulásáról).

Korábban már említettem, hogy a Reformmozgalom tanítási rendszerének kialakulásában döntő szerepet játszott a németországi próféták tevékenysége. Az ő ténykedésük által kialakult gondolkodásmóddal vagy igeértelmezéssel találkozunk ebben a kis füzetben is. A hét csapás bemutatása közben ugyanis a következőket állították:

„A 6-ik csapás a nagy világcsata Armageddon mellett, mely ennek a világháborúnak a döntő ütközete. Tulajdonképpen okát ennek Törökország szétesztása (Konstantinápoly birtoklása) képezi. Ugyanabban az időben fog Krisztus az ég felhőiben megjelenni, (Jel. 16,14-16.) hogy az övét egybegyűjtse...” (Ismeretlen reform-adventista szerző. Címe: Az utolsó kegyelem-üzenet egy leomló világhoz 8. old.)

Úgy gondolták tehát, hogy az első világháború döntő ütközete az Armageddonban, vagyis a hatodik csapásban fog megvalósulni, és azután megjelenik Jézus. Mivel pedig a csapások csak a kegyelemidő lezárása után kezdődnek el, ezért ez azt is jelentette számukra, hogy már lejárt a kegyelemidő. De hogy senki se gondolja, hogy ez csupán az én következtetésem, – hanem a reformisták is így gondolkodtak ebben az időben –, annak igazolására szolgáljon az az idézet, amit a tíz szűz példázatával kapcsolatos magyarázatukból már korábban is idéztem.

„Ez a nyers elutasítás, melyben az esztelenek részesülnek bölcs zarándoktársaik részéről, könnyen megmagyarázható, ha az esemény időpontját tudjuk, mely a kegyelemidő

végére mutat. Az eszesek ekkor határozottan tudják, hogy a balgák véglegesen el lettek vetve, és számukra nincs többé segítség. A kellemetes időben ők erősítést akartak nekik nyújtani az igazságnak szavával, minthogy pedig ezt elutasították, ezzel sorsuk végleg meg lett pecsételve, és eljárásuk továbbra is érvényben marad, és már vissza nem vonható. Átlépték Isten béketűrésének határát. Nem az eszesek feladata, hogy régebbi hittársaikkal közöljék a kegyelem elvetésének szomorú következményét, az örök kárhozatnak sorsát... Ma bekövetkezett a tíz szűz példázatával megjövendölt szakadás a végidő gyülekezetében.” (Az Igazság Őrállója 1917. / 2. szám 5. old)

Bár ezekben az években még közvetlenül nem határoztak meg időpontot Jézus visszajövetelének idejeként, de az események értelmezése által még mindig azt akarták bizonyítani, amit korábban. Úgy gondolták, a kegyelemidő már lezárult, ezért nemsokára bekövetkezik Jézus dicsőséges visszajövele.

Mivel missziós programjuk elsősorban az Adventista Egyház felé irányult, ezért ennek jeleivel az irodalmi kiadványaikban is találkozunk. Főként a „Misszió Hírnök” rendeltetése volt az, hogy a reformista eszmék által felvilágosító munkát végezzen az Adventista Egyházban. A Misszió Hírnökön kívül még voltak egyedi anyagok is, amik az Adventista Egyház ellen indított munkájukat segítették. Ezek között különösen két kiadványt érdemes megemlíteni. 1922-ben került kiadásra az **„Ébredés és reformáció a hetednap adventisták között”** című 60 oldalas könyv. Bár a magyar nyelvű változaton nincs feltüntetve az írója, de tudomásom szerint az a két német származású reformista képviselő állította össze, akik 1922-ben a San-Franciscói Generál Konferencián a Reformmozgalom érdekeit szerették volna képviselni, vagyis Welp Ottó és Spanknöbel Heinrich. A másik ilyen jellegű anyagot Nicolici D. állította össze jóval később, 1935-ben. Ennek a 118 oldalas könyvnek a címe: **„A Hetednap Adventisták és a Reformmozgalom”**. Ez a könyv egy

dokumentumgyűjtemény, amely a két tábor véleményét, nyilatkozatait és ügynevezett alapelvét próbálja ütköztetni egymással, amiből természetesen mindig a Reformmozgalom kerül ki tisztán és győztesen. Írója tulajdonképpen a már nagyon sokszor lerágott csontot találta fel az olvasók asztalára.

1922-ben történt ugyan bizonyos fordulat a Mozgalom missziós programjában, de azért még ezután is az Adventista Egyház állt a missziójuk középpontjában. Amikor a „**Bibliai Igazság Őrállója**” című kiadványt missziós folyóirattá alakították át, akkor ezt már egyfajta elmozdulásként lehetett értékelni. Sajnálatos, hogy ez a kezdeményezés és gondolkodásmód-váltás itt, ezen a ponton meg is torpant, és nem fejlődött tovább. Annyira megmaradt ebben az állapotában, hogy még napjainkban is ez jellemzi a Reformmozgalom misszióját, legalábbis európai szinten, vagyis az Adventista Egyházban lévő tagok felvilágosítása és meggyerése.

Könyvkiadás jellemzői

Olyan önálló irodalmi alkotással, amely könyv formában is megjelentethető lett volna, nem találkozunk a magyar nyelvterületen, kivéve a legutóbbi néhány évet. Valószínű, hogy ez abból a körülményből is következik, hogy a Reformmozgalom tagsága általában egyszerű, felső fokú iskolai végzettséggel nem rendelkező emberekből állt, akikben fel sem merült olyan gondolat, hogy valamilyen témában önálló könyvet írjanak. Ugyanakkor ezt a körülményt a Reformmozgalomban kialakult gondolkodásmód is nagymértékben befolyásolta, illetve az önálló könyvkiadást akadályozta. Kialakult ugyanis egy olyan irányzat, – és ez nagyon mélyen beleivódott és ivódik ma is minden reform-adventistába, (hiszen gondoskodnak róla, hogy így legyen) – amely a személyes gondolatok kifejezésének szabad megnyilatkozását igyekszik minél jobban háttérbe szorítani. Ez a törekvés akkor figyelhető meg, amikor a lelki dolgokról való beszélgetésekben inkább a Bizonyágtétel mondatait idézik még

olyan esetekben is, amikor ugyanazt a saját szavaikkal is elmondhatnák, hiszen a beszélgetés témája nem igényli azt, hogy ihletett idézettel támasszák alá mondanivalóiknak a hitelességét. Sokszor tapasztaltam még abban az időben, amikor közöttük voltam, hogy nem szívesen fogalmaznak meg kritikus dolgokat a saját szavaikkal, mintha félnének kimondani azt, amihez nem tudnak társítani ihletett idézetet. Mindezt persze teljesen jóhiszeműen, és egyfajta szent buzgósággal igyekeznek gyakorolni. Ezen a módon azonban elfojtják magukban a Szentlélek megvilágosító hatalmának a megnyilatkozását.

Ez a gondolkodásmód kísérhető nyomon a szombatiskolai tanulmányaikban is. A leckékben egy téma kidolgozásánál csak olyan kérdést tesznek fel, amire a Bizonyágtételből vett idézettel lehet választ adni. Olyan kérdés számításba sem jöhet, amire nem találtak valahol választ a Bizonyágtételben. Ebben a gyakorlatban természetesen nem az a baj, hogy a tagokkal sok White idézetet ismertetnek meg, hanem az, hogy a Szentlélek megnyilatkozásának lehetőségeit korlátok közé szorítják, és ezzel uniformizálják a tagok gondolkodását. Csak az ilyen módon befolyásolt gondolkodás eredményezi azt, hogy a tagság hosszú idő után sem ismeri fel a Mozgalom tanításaiban lévő ellentmondásokat.

A későbbi évek könyvkiadásának két változatával találkozunk a Mozgalomban. Egyik csoportba az Ellen White által írt könyvek magyar nyelvű kiadásai sorolhatók. Ezek között említhető meg a **„Nagy Küzdelem”**, a **„Nagy Orvos Lábnymán”** és a **„Keresztényi Mértékletesség”** című könyvek. A másik csoportba az Ellen White írásainak téma szerinti csoportosítása által kialakított könyvek tartoznak., mint a: **„Bizonyágtétel a gyülekezet részére”**, **„Értékes Figyelmeztetések”**, és a **„Tiszta erkölcsi élethez vezető út”**. Talán még itt említhető meg az is, hogy a Nagy Orvos Lábnymán című könyvet füzetekre bontott változatban is kiadták. Egy-egy füzetbe 5-6 fejezetet foglaltak össze, és így mintegy 60-70 oldalas terjedelemben jelentették meg. Egyébként

a Reformmozgalom egész történelmére jellemző még az is, hogy könyvevangélistáik általában az Adventista Egyház által kiadott könyveket terjesztették. Így pótolták azt a hiányt, amit saját erőből megoldani nem tudtak.